

- Polozhennia pro realizatsiiu prava zdobuvachiv vyshchoi osvity na vybir navchalnykh dystsyplin v Sumskomu derzhavnomu universyteti [Regulations on the implementation of the right of applicants for higher education to choose disciplines at Sumy State University].* (2021). Retrieved from <https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=8c840893-6361-ec11-911b-d4856459ca35&kind=1> [in Ukrainian].
- Polozhennia pro sertyfikatni prohramy v Khersonskomu derzhavnomu universyteti. Sertyfikatni prohramy [Regulations on certificate programs at Kherson State University. Certificate programs].* (2021). Retrieved from <https://www.kspu.edu/Education/CertPrograms.aspx> [in Ukrainian].
- Sertyfikatni prohramy NUKhT [Certificate programs of NUFT].* (2021). Retrieved from <https://nuft.edu.ua/poslugy/sertifkatn-programi-nuxt> [in Ukrainian].
- Sulaieva, N. V. (2020). Pidhotovka maibutnikh uchyteliv NUSh v osvitnomu seredovyschi zakladu vyshchoi pedahohichnoi osvity [Training of future teachers of NUS in the educational environment of the institution of higher pedagogical education]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Chernihivskiy kolehium" imeni T. H. Shevchenka*, 7 (163), 147-152 [in Ukrainian].

Одержано 10.01.2022 р.

УДК 378.04:784]:37.018.43:004
DOI: 10.33989/2226-4051.2022.26.273197

Іван Дерда, м. Чернівці
ORCID: 0000-0002-1399-3879

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВОКАЛІСТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

У статті представлено використання інформаційних технологій у підготовці вокаліста в умовах дистанційного навчання. Акцентовано увагу на тому, що дистанційне навчання в музичній освіті полегшує навчальний процес, забезпечує швидкий доступ до інформації, заохочує вокаліста до підготовки та творчої діяльності не лише на заняттях, а й самостійно. Розглянуто інформаційні технології підготовки вокаліста в умовах дистанційного навчання, які можна поділити на online (зберігання та передача інформації на будь-якому електронному пристрої адресата) і offline (обмін даними в режимі реального часу). Проаналізовано платформи для проведення онлайн-занять і організації відео- та аудіоконференцій у закладах музичної освіти України, які, зокрема, використовують педагоги у вокальному класі на кафедрі музики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Описано методiku їх використання на прикладі таких платформ, як Zoom, Schoology та Google-диск.

Ключові слова: інформаційні технології; педагог; підготовка вокаліста; дистанційне навчання.

Постановка проблеми. В Україні триває реформування системи освіти. Так, Міністерством освіти і науки було затверджено Положення про дистанційне навчання ще в 2004 році, а згодом внесено зміни – у 2015 році. Положення визначило дистанційне навчання індивідуалізованим процесом набуття знань, навичок, умінь і способів пізнавальної діяльності людини у формі опосередкованої взаємодії учасників навчального процесу, віддалених одне від одного у спеціалізованому середовищі, що функціонує на основі сучасних психолого-педагогічних і інформаційно-комунікаційних технологій. Дистанційну форму освіти її здобувач міг обрати добровільно, основною ж формою навчання залишалася стаціонарна (денна) (Про затвердження Положення про дистанційне навчання, 2004). З 2019 року світова пандемія COVID-19 спровокувала перехід освітньої системи, зокрема й в Україні, на дистанційну форму навчання як основну форму освітнього процесу. Так, наказ Міністерства освіти і науки України за № 406 від 16 березня 2020 року зобов'язав усі заклади освіти України проводити освітній процес, використовуючи технології дистанційного навчання (Про організаційні заходи для запобігання поширенню коронавірусу COVID-19, 2020). У зв'язку з військовим вторгненням РФ на територію України з 24 лютого 2022 року всі заклади освіти спочатку тимчасово припинили свою діяльність, а з квітня 2022 року продовжили навчальний процес виключно в дистанційній формі. Ці зміни торкнулись і музичної освіти, а тому підготовка вокаліста за таких умов потребує знань щодо ефективного використання інформаційних технологій у музично-педагогічній діяльності, що й визначає актуальність дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти використання інформаційних технологій у музичній освіті в умовах дистанційного навчання висвітлюють В. С. Литовченко (2020); Н.В. Лановенко-Мельник, С.Ю. Басовська, Л.О. Остапчук, О. Ю. Плакидюк, В. О. Хохлан (2020); І. Л. Шевченко (2020) та ін. Вони розглядають специфіку дистанційного навчання у вокально-педагогічній діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва, проблеми і перспективи дистанційної освіти музикантів-виконавців, процес організації дистанційного навчання

студентів мистецького факультету, використання інформаційних технологій при дистанційному вивченні музично-виконавських дисциплін. Проте особливості застосування інформаційних технологій в умовах дистанційного навчання в підготовці саме вокалістів залишаються малодослідженими.

Мета статті – дослідити практику використання інформаційних технологій у підготовці вокаліста в умовах дистанційного навчання.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети були застосовані загальнонаукові методи – теоретичний аналіз та систематизація наукових першоджерел із порушеної проблеми задля з'ясування стану її дослідження; узагальнення власного педагогічного досвіду професійної підготовки вокалістів, що сприятиме його подальшому поширенню та впровадженню в практику діяльності закладів вищої музичної освіти.

Виклад основного матеріалу. Пандемія COVID-19 та розпочата війна РФ на території України змінили освітній процес у закладах музичної освіти – заняття з класів і аудиторій здебільшого перейшли в онлайн-форму. Завдання усіх освітніх сервісів – створити єдине навчальне середовище для педагогів і здобувачів освіти. Дистанційне навчання в музичній освіті полегшує навчальний процес, забезпечує швидкий доступ до інформації, заохочує вокаліста до підготовки та творчої діяльності не лише на заняттях, але й самостійно.

Інформаційні технології при підготовці вокаліста в умовах дистанційного навчання можна поділити на online (зберігання та передача інформації на будь-якому електронному пристрої адресата, наприклад, електронна пошта, записи відеолекцій – Gmail, iCloud Mail, I.UA, UKR.NET, Outlook.com, Yahoo! Mail, Zoho Mail, AIM Mail, Inbox.com, ProtonMail тощо) і offline (обмін даними у режимі реального часу). Offline-технології є ефективними для організації індивідуальних занять із вокалу, індивідуальних і групових консультацій, проведення поточного контролю.

Нині найпоширенішою формою дистанційного навчання стала платформа для проведення відеоконференцій, яка забезпечує онлайн-зв'язок на занятті, демонстрацію екрану зі звуком, відео- та аудіозв'язок вокалістів і педагога, запис цієї відеоконференції,

інтерактивну дошку і адміністрування. Метою онлайн-сервісів є забезпечити спілкування і зворотній зв'язок усіх учасників освітнього процесу. Для колективних дзвінків і конференцій існують такі сервіси і додатки: Zoom, Google Meet, Google Classroom, Google Hangouts, Moodle, Discord, Skype, Viber, Telegram та ін. (Дерда, 2022).

Найбільш відомими програмами для проведення онлайн-занять і організації відео- та аудіоконференцій у закладах музичної освіти України стали платформи Zoom, Google Meet та Moodle. Зобразимо кімнату відеоконференції на платформі Zoom (див. рис. 1). У нижній панелі інструментів можна додавати учасників, включати запис заняття, мікрофон, камеру, демонструвати свій екран усім учасникам відеоконференції (наприклад, для проведення презентації), додавати реакції (до прикладу, піднімати руку, щоб не перебивати доповідача). Якщо заняття записується, то після закінчення конференції відеозапис буде автоматично збережено на комп'ютері організатора відеоконференції, який згодом можна викласти на іншу платформу (наприклад, Schoology), де студенти зможуть переглянути запис.

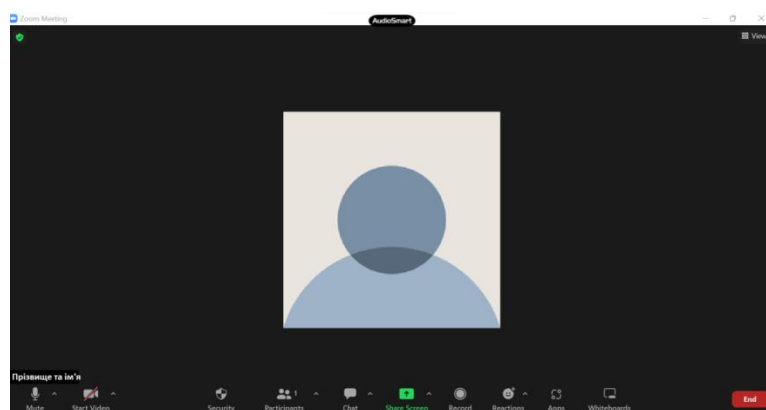

Рис. 1. Кімната відеоконференції на платформі Zoom

Досить зручною платформою для зберігання навчальних матеріалів, відеозаписів занять і перевірки домашнього завдання є Schoology. Так, необхідно зареєструвати свій акаунт, викладач приєднує його до папки з дисципліни, що вивчається. В цій папці зберігаються навчальні матеріали. Для того, щоб прикріпити виконане домашнє завдання, необхідно його завантажити на онлайн-носій, наприклад, Google-диск у потрібному форматі (Word, mp3, mp4), прикріпити покликання на цей документ,

відправити завдання на перевірку. Кожен студент має зареєструвати свій акаунт, який педагог вокалу додає до створеного заняття (див. рис. 2).

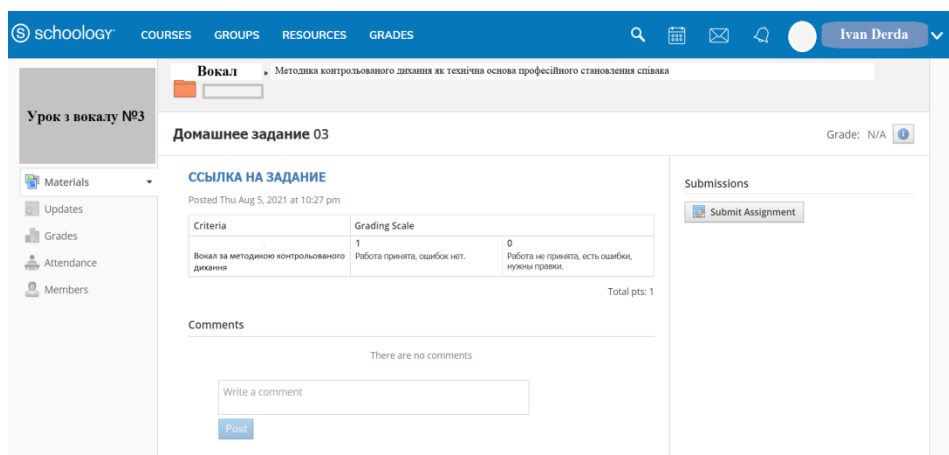

Рис. 2. Особистий кабінет вокаліста на платформі Schoology

На платформі є вкладка для зберігання навчальних матеріалів та спілкування між вокалістом і педагогом у чаті. Викладач може додавати потрібну кількість папок відповідно до тем занять і вставити розділ «Домашнє завдання» до кожного з них. Для того, щоб прикріпити виконане домашнє завдання, студент повинен завантажити його на Google диск.

Додаток Google документи дають змогу виконувати групову роботу над письмовими завданнями та іншими проєктами, створювати спільні презентації, проводити опитування чи анкетування здобувачів освіти.

Gmail спрямована на організацію асинхронної комунікації засобами електронної пошти між учасниками освітнього процесу.

Google календар передбачає створення та синхронізацію подій між учасниками освітнього процесу.

Google Hangouts сприяє організації синхронної комунікації між учасниками освітнього процесу.

Використання Google for Education дозволяє здобувачам самостійно вивчати теоретичний матеріал через перегляд різних документів.

Google диск – платформа для зберігання файлів засобами хмарних технологій із загальним чи обмеженим доступом,

з допомогою якого студент може читати конспект, виконувати практичні та домашнє завдання в режимі online (див. рис. 3).

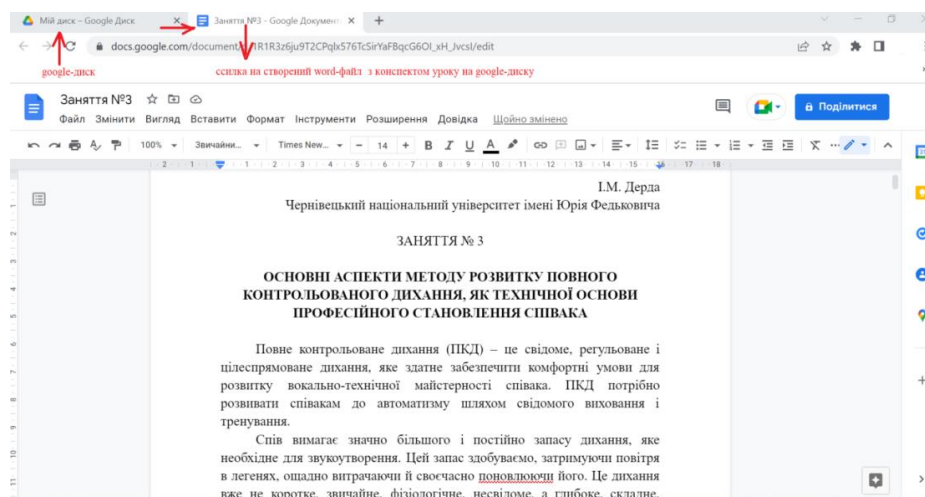

Рис. 3. Конспект із вокалу у форматі Word на Google-дискі

На Google диск вокаліст може завантажувати відео (наприклад, запис тренування з вокалу з використанням методики контрольованого дихання) і прикріпити покликання на це відео в кабінеті Schoology для того, щоб викладач міг перевірити виконане домашнє завдання та оцінити його. Прикріпити посилання на документ чи відео на платформі Schoology вокаліст може в розділі «Create», далі необхідно натиснути на кнопку Submit і відправити завдання на перевірку педагогу. Якщо викладач зарахує домашнє завдання, то в полі «Grade» буде поставлена оцінка «1/1» (див. рис. 4).

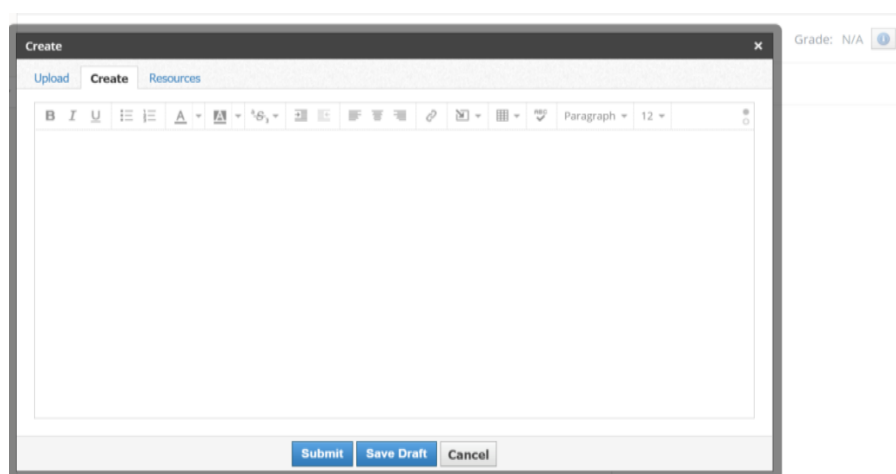

Рис. 4. Відправлення виконаного практичного / домашнього завдання з вокалу на платформі Schoology

Серед активних інформаційних технологій у підготовці вокаліста виділимо соціальні мережі, що дозволяють інтерактивно взаємодіяти, демонструвати відео і фото виступів, занять, ділитися інформацією (YouTube, Facebook, Instagram тощо). Вокаліст може завантажені матеріали відправляти на створений Telegram-канал чи в особисті повідомлення викладача в соціальних мережах.

У практиці дистанційної підготовки вокалістів для зберігання, оброблення і передавання інформації активного застосовуються технічні пристрої – мікрофони, рекордери, відеокамери, мобільні телефони тощо.

Допоміжною програмою з обробки аудіо є Audacity у форматах MP3 і WAV, яка дає можливість записати акомпанементи і ансамблеві партії, поєднати фрагменти, записані під метроном у різних темпах, змінити висоту звучання, змінити темп програвання треку, об'єднати треки й інші можливості.

Новою формою підготовки вокаліста стали інтерактивні тренажери для зміцнення вокально-слухових навичок, покращення чистоти інтонування, розвитку відчуття ритму і музикальності тощо. Перевагами їх використання є:

- наявність методичних матеріалів про фізіологічні основи співу, специфіку роботи дихального апарату і голосоутворення, проблеми вокального апарату тощо;

- робота у форматі караоке, запис виконання, оцінка рівня його чистоти;

- доступність: для використання тренажеру необхідно мати гаджет (мобільний пристрій, планшет або комп'ютер), навушники з вбудованим мікрофоном, доступ до Інтернету.

Для відвідування занять із використанням інформаційних технологій вокаліст повинен мати базові знання та навички роботи з необхідними програмами, пристроями і додатками, Інтернетом, вміти встановлювати необхідне програмне забезпечення на електронний пристрій, а також опрацьовувати й передавати необхідну інформацію.

Серед нагальних проблем використання інформаційних технологій у підготовці вокаліста в умовах дистанційного навчання можна виділити:

- психологічну неготовність суб'єктів освіти до роботи в дистанційному режимі засобами інформаційних технологій;
- інформаційно-технологічну некомпетентність педагога в організації підготовчого етапу процесу навчання вокаліста online;
- залежність неперервності навчального процесу та його якості від доступу до Інтернету та технічного забезпечення;
- відсутність очної підготовки та емоційного контакту на індивідуально-практичних заняттях із вокалу;
- труднощі під час проведення занять із вокальними ансамблями та вокалістами, які повинні співати одночасно;
- спотворення звучання і слабкий контроль за вокальним процесом, які залежать від якості трансляції звуку та ін. (Дерда, 2022).

Педагогові варто пам'ятати, що чітко прописані навчальні обов'язки та добре продуманий алгоритм навчання значно впливають на якість дистанційної підготовки вокаліста, його роботу з навчальним матеріалом і виконання домашніх завдань.

Висновки і перспективи. Отже, у статті розкрито проблему використання інформаційних технологій у підготовці вокаліста в умовах дистанційного навчання. Інформаційні технології в музичній освіті набули особливої актуальності в період пандемії COVID-19 та військового вторгнення РФ на територію України, коли освітні заклади змушені були перейти на дистанційне навчання. У підготовці вокалістів важлива інтеграція інформаційних технологій у всі складові освітнього процесу та їх компетентне використання.

Високий рівень інформаційної компетентності педагога є запорукою ефективного застосування інформаційних технологій у процесі підготовки вокаліста, а тому є необхідною передумовою подальшого вдосконалення професійної компетентності викладача та одним із найважливіших показників успішності його музично-педагогічної діяльності, що й визначає перспективи подальших досліджень порушеної наукової проблеми.

Список використаної літератури

- Бондаренко, А. (2020). Дистанційна освіта музикантів-виконавців: проблеми та перспективи. *Імідж сучасного педагога*, 3, 69-72.
- Дерда, І. М. (2022). Використання інформаційних технологій у підготовці вокаліста в умовах дистанційного навчання. *Неперервна педагогічна освіта XXI століття*, 5(17), 156-158.
- Лановенко-Мельник, Н. В., Басовська, С. Ю., Остапчук, Л. О., Плакидюк, О. Ю., & Хохлан В. О. (2020). Особливості дистанційного навчання у вокально-педагогічній діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Інноваційна педагогіка*, 25 (1), 199-203.
- Литовченко, В. С. (2020). Використання інформаційних технологій при дистанційному вивченні музично-виконавських дисциплін. *Імідж сучасного педагога*, 4, 86-91.
- Лісовий, В. А. (2007). *НДРС і методологія педагогічних досліджень: Навч.-метод. посіб.* Чернівці: Рута.
- Про затвердження Положення про дистанційне навчання: Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.01.2004 № 40.* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0464-04#Text>
- Про організаційні заходи для запобігання поширенню коронавірусу COVID-19: Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.03.2020 р. № 406.* Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-organizacijni-zahodi-dlya-zapobigannya-poshirennyu-koronavirusu-s-ovid-19>
- Шевченко, І. Л. (2020). Особливості організації дистанційного навчання студентів мистецького факультету при вивченні навчальної дисципліни «Сучасні музично-педагогічні технології в закладах освіти». *Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка: Педагогічні науки*, 188, 160-164.

Ivan Derda

FEATURES OF THE PROFESSIONAL VOCALIST TRAINING IN THE CONDITIONS OF DISTANCE EDUCATION

We study the use of information technologies in the course of vocalist training under the conditions of distance learning. It is noted that the aim of all educational services is to create a unified educational environment with the association of teachers and students. Attention is paid to the fact that distance learning in music education facilitates the learning process, provides quick access to information, and encourages the vocalist to prepare and engage in creative activities in the classroom and independently.

The article analyzes the platforms for conducting online classes and organizing video and audio conferences at music education institutions in Ukraine, which, in particular, are used by teachers during vocal classes at the Department of Music of the Yuri Fedkovych National University of Chernivtsi. The method of using them is described in the example of such platforms as Zoom, Schoology, and Google Drive.

We consider information technologies of vocalist training in distance learning conditions. They can be divided into online (real-time data exchange) and offline (storage and transmission of information on any electronic device of the addressee, for example, e-mail, video lecture recordings - Gmail, iCloud Mail, I.UA, UKR.NET, Outlook.com, Yahoo! Mail, Zoho Mail, AIM Mail, Inbox.com, ProtonMail, etc.). Offline technologies are effective for organizing consultations, conducting routine monitoring, and checking homework.

It is noted that the COVID-19 pandemic and the outbreak of war by the Russian Federation on the territory of Ukraine have changed the educational process in music education institutions – classes have largely moved from classrooms to online forms. In particular, the most common form of distance learning is a video conferencing platform that

provides online communication in the classroom, screen demonstration with sound, video, and audio communication between vocalists and teachers, recordings of the video conference, interactive whiteboard, and administration. The purpose of online services is to provide communication and feedback to all participants in the educational process. The following services and applications are available for collective calls and conferences: Zoom, Google Meet, Google Classroom, Google Hangouts, Moodle, Discord, Skype, Viber, Telegram, etc.

It is established that a high level of information competence of a teacher ensures the effective use of information technologies in the course of vocalist training. Therefore, it is a necessary prerequisite for further improvement of their professional competence and one of the most important indicators of the success of activities. It determines the prospect of further research.

Keywords: information technologies; teacher; vocalist training; distance learning.

References

- Bondarenko, A. (2020). Dystantsiina osvita muzykantiv-vykonavtsiv: problemy ta perspektyvy [Distance education of performing musicians: problems and prospects]. *Imidzh suchasnoho pedahoha*, 3, 69-72 [in Ukrainian].
- Derda, I. M. (2022). Vykorystannia informatsiinykh tekhnolohii u pidhotovtsi vokalista v umovakh dystantsiinoho navchannia [Using of information technologies in vocalist training in the conditions of distance learning]. *Neperervna pedahohichna osvita XXI stolittia*, 5(17), 156-158 [in Ukrainian].
- Lanovenko-Melnyk, N. V., Basovska, S. Yu., Ostapchuk, L. O., Plakydiuk, O. Yu., & Khokhlan, V. O. (2020). Osoblyvosti dystantsiinoho navchannia u vokalno-pedahohichnii diialnosti maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva [Peculiarities of distance learning in the vocal and pedagogical activity of the future teacher of musical art]. *Innovatsiina pedahohika*, 25 (1), 199-203 [in Ukrainian].
- Lisovyi, V. A. (2007). *NDRS i metodolohiia pedahohichnykh doslidzhen: Navch.-metod. posib.* [Research work of students and methodology of pedagogical research: textbook]. Chernivtsi: Ruta [in Ukrainian].
- Lytovchenko, V. S. (2020). Vykorystannia informatsiinykh tekhnolohii pry dystantsiinomu vyvchenni muzychno-vykonavskykh dystsyplin [Application of information technologies in distance learning of musical and performing disciplines]. *Imidzh suchasnoho pedahoha*, 4, 86-91 [in Ukrainian].
- Pro orhanizatsiini zakhody dlia zapobihannia poshyrenniu koronavirusu COVID-19: Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine: On Organizational Measures for Prevention of the COVID-19] vid 16.03.2020 r. № 406.* Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-organizacijni-zahodi-dlya-zapobigannya-poshirennyu-koronavirusu-s-ovid-19> [in Ukrainian].
- Pro zatverdzhennia Polozhennia pro dystantsiine navchannia: Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy [On Approval of the Regulation on Distance Learning: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine] vid 21.01.2004 № 40.* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0464-04#Text> [in Ukrainian].
- Shevchenko, I. L. (2020). Osoblyvosti orhanizatsii dystantsiinoho navchannia studentiv mystetskoho fakultetu pry vyvchenni navchalnoi dystsypliny "Suchasni muzychno-pedahohichni tekhnolohii v zakladakh osvity" [Features of the organization of distance learning for students of the faculty of art when studying the academic discipline "Modern Music and Pedagogical Technologies in Educational Institutions"]. *Naukovi zapysky Tsentralnoukrainskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka: Pedahohichni nauky*, 188, 160-164 [in Ukrainian].

Одержано 10.08.2022 р.